

Echo Muranowa

Informator Rady Osiedla o najważniejszych wydarzeniach na Muranowie

Biuletyn Informacyjny - Wydanie Specjalne z okazji Dni Śródmieścia

Numer 4 - VIII/IX. 2013

Od Redakcji

Strona 1

Rada Osiedla

Czym jest Rada Osiedla i jakie zadania realizuje

Strona 1 - 2

Rada Osiedla

Działalność Rady Osiedla w minionych dwóch latach

Strona 3

Rady Osiedli w Śródmieściu

Strona 3

Nasz Muranów

Informacje, ciekawostki i inne...

Krótką historią Muranowa

Strona 4 - 6

Historia

zaklęta w nazwach ulic...

Ulica Karmelicka

Strona 6 - 7

Odkrywamy Muranów ...

Budynek Stawki 1A

Strona 7

Mały Powstaniec na muralu

Strona 7

Zapomniany pomnik ...

Strona 8

Rada Osiedla

Skład i dyżury członków Rady Osiedla

Strona 8

Od Redakcji:

Specjalnie z okazji Dni Śródmieścia przygotowaliśmy ten numer Echa Muranowa. Chcemy naszym czytelnikom, zarówno mieszkańcom jak i gościom naszego Osiedla, przedstawić fragmenty historii tego miejsca, opisać kilka ciekawych, mało znanych miejsc na osiedlu a w końcu po raz kolejny przedstawić naszą radę i jej dokonania w minionych dwóch latach.

Zapraszamy do lektury i oczekujemy współpracy mieszkańców przy następnych wydaniach.

Zespół Redakcyjny

Rada Osiedla

W dniu 15 maja 2011 r w lokalu wyborczym zorganizowanym w Zespole Szkół Ekonomicznych przy ul. Stawki 10 odbyły się wybory do Rady Osiedla nr I

Plan Osiedla Muranów i teren działania Rady Osiedla

Przy niezłej bezwzględnej frekwencji, mieszkańcy Muranowa wybrali swoją Radę Osiedla w skład której weszli:

Wiesław Aleksandrowicz

Blanka Brzozowska

Iwona Czarnecka

Barbara Hankus

Marcin Jedliński

Anna Kabir

Ryszard Krzysztofowicz

Marek Kupidurski

Krystyna Maciaszek

Jerzy Malicki

Edyta Ołędzka

Urszula Pierścieniak

Sławomir Rzysko

Walkowiak Bożena

Wolniarski Tomasz

W dniu 21 czerwca 2011 wybrana Rada zainaugurowała swoją działalność oraz ustaliła nazwę osiedla. Przyjęto, że osiedle będzie nosiło nazwę Osiedla Muranów.

Czym jest Rada Osiedla?

Rada Osiedla została powołana jako najniższy szczebel samorządu terytorialnego pełniący funkcję opiniotwórczej jednostki pomocniczej dla Zarządu Dzielnicy. Jej członkowie pełnią swoje funkcje społecznie i nie mają statusu radnych.

Rada Osiedla, dzięki przyjętemu systemowi wyborczemu, składa się z ludzi mieszkających na terenie tego samego osiedla (uprawnionych do głosowania na danym terenie), wytypowanych przez samych mieszkańców, a nie przez organizacje polityczne, wybranych w powszechnych, równych i bezpośrednich wyborach, w głosowaniu tajnym i - co szczególnie charakterystyczne - działających wyłącznie społecznie, bez jakichkolwiek wynagrodzeń, czy diet. Są to więc ludzie o tych samych codziennych doświadczeniach, przeżywający te same lub podobne bolączki.

Nadzór nad działalnością rady prowadzi Zarząd i Rada Dzielnicy.

Wpływ Rady Osiedla na decyzje samorządu terytorialnego.

Rada Osiedla nie jest organem decydującym, lecz organem wpływającym na decyzje z pozycji interesów mieszkańców Osiedla. Siła tego wpływu wynika z następujących źródeł:

- statut Osiedla przewiduje listę spraw istotnych dla mieszkańców, w których Dzielnicą obowiązana jest zasięgać opinii rady osiedla przed podjęciem decyzji;
- opinia jest wyrażana w imieniu kilkutysięcznej grupy wyborców z terenu Osiedla, wobec czego trudno jej nie uwzględnić bez szczególnego, wyczerpującego uzasadnienia i wytłumaczenia;
- w myśl postanowień statutowych rada osiedla ma prawo występowania do Rady Dzielnicy z inicjatywą podjęcia określonej uchwały (z tak zwaną inicjatywą uchwałodawczą);
- w myśl tychże ustaleń Rada Osiedla ma prawo kierować interpelacje do Zarządu Dzielnicy, które muszą być rozpatrzone na takich samych zasadach jak interpelacje radnych Dzielnicy.

Jednocześnie rada osiedla jest organem pośredniczącym pomiędzy Zarządem Dzielnicy a mieszkańcami.

W ramach tego pośrednictwa rada osiedla dostarcza mieszkańcom informacje, co, gdzie i jak można załatwić, oraz informacje o planach i zamierzeniach Dzielnicy, podejmuje w uzasadnionych wypadkach interwencje w interesie mieszkańców oraz występuje w imieniu mieszkańców z inicjatywami i propozycjami rozwiązań, zmierzającymi do ulepszenia działalności organów dzielnicy a także poprawy warunków życia mieszkańców.

Ponadto działa na rzecz zbliżania do siebie mieszkańców jako członków wspólnoty osiedlowej i przemawiania przez nich jednym głosem we wspólnych sprawach.

Na początek działalności Rady Osiedla Muranów Zarząd Dzielnicy przygotował katalog spraw wymagających opinii rady osiedla i załączył go do Statutu Rady Osiedla.

Katalog ten w szczególności obejmuje:

- 1) formułowanie opinii Osiedla na żądanie organów Dzielnicy w sprawach projektów planów zagospodarowania przestrzennego oraz warunków zabudowy dotyczących obszaru Osiedla.
- 2) inicjowanie przez Osiedle lub opiniowanie przez nią na żądanie organów Dzielnicy planów rozmieszczenia kamer monitoringu wizyjnego i dyslokacji ponad normatywnych patroli Policji,
- 3) opiniowanie przez Osiedle na żądanie organów Dzielnicy zasad usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych, opracowywanie przez Dzielnicę lokalnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 4) opiniowanie przez Osiedle na żądanie organów Dzielnicy wniosków dotyczących lokalizacji kasyn i salonów gier,
- 5) ustalanie planów lokalizacji ogródków gastronomicznych na ulicach zarządzanych przez Zarząd Terenów Publicznych oraz opiniowanie przez Osiedle na wniosek organów Dzielnicy aktów określających zasady i kryteria postępowania w sprawach udostępniania nieruchomości komunalnych na ogródki gastronomiczne,
- 6) ustalanie map potrzeb przeznaczania komunalnych lokali użytkowych na poszczególne rodzaje (branże) działalności

handlowej i usługowej oraz określanie warunków, jakim powinny odpowiadać lokale przeznaczane na działalność uciążliwą dla mieszkańców (na działalność gastronomiczno rozrywkową, na sklepy ze sprzedażą alkoholu itp.),

7) ustalanie rocznych planów remontów budynków stanowiących w całości własność miasta oraz remontów dróg zarządzanych przez ZTP,

8) konsultowanie wniosków w ramach przygotowywania decyzji zezwalających na usuwanie istniejącej zieleni (z wyjątkiem przypadków pilnych interwencji podyktowanych względami bezpieczeństwa).

Na potrzeby bieżącej działalności Rady Osiedla a także w celu umożliwienia spotkań członków rady z mieszkańcami, Zarząd Dzielnicy przeznaczył lokal przy ul. Nowolipie 9/11 na siedzibę Rady.

Widok siedziby Rady Osiedla przed remontem

W maju 2012 roku zakończył się remont siedziby i od czerwca 2012 r. rada rozpoczęła działalność w swojej nowej siedzibie.

Siedziba Rady Osiedla

W dniu 11 września 2012 r. odbyło się oficjalne uroczyste otwarcie siedziby Rady, na które przybyli przedstawiciele samorządu Śródmieścia z zastępcą burmistrza Panem W. Czubaszkim oraz przedstawiciele organów i instytucji współpracujących z radą i mieszkańcami.

Pamiątkowe, grupowe zdjęcie Rady Osiedla wraz z wykonawcą koncertu po oficjalnym otwarciu siedziby

W lokalu rady w każdą drugą i ostatnią środę miesiąca w godzinach 17.30 do 19.00 pełnione są dyżury członków rady, na które coraz częściej przychodzą mieszkańcy Muranowa ze swoimi problemami, wnioskami i propozycjami.

Działalność Rady w ciągu minionych dwóch lat

Od początku swojej działalności Rada zajęła stanowisko w ponad 60 sprawach zarówno z katalogu spraw ujętych w załączniku do Statutu Rady jak i w sprawach zgłaszanych przez mieszkańców. Szczegółowy wykaz uchwał i stanowisk Rady przedstawiony jest na naszej stronie internetowej: www.osiedle-muranow.waw.pl w zakładce Uchwały i stanowiska.

Ponadto Rada zorganizowała szereg spotkań z mieszkańcami m.in. w sprawach bezpieczeństwa i monitoringu, sprawie planów zabudowy placu przy Kopcu Anielewicza, w sprawie wprowadzanej na Muranowie SPPN, w sprawie gospodarki odpadami komunalnymi a także konsultacje dotyczące tzw. „uspokojenia ruchu” i planów wprowadzenia na Muranowie strefy TEMPO 30.

Z inicjatywy naszej rady odbyło się posiedzenie przedstawicieli pięciu śródmiejskich rad osiedli poświęcone uchwalonemu przez Radę Warszawy regulaminowi gospodarowania odpadami komunalnymi w stolicy.

Spotkanie przedstawicieli śródmiejskich rad osiedli w siedzibie RO Muranów

Na tym posiedzeniu przedstawiciele rad podjęli wspólną uchwałę protestującą przeciw wprowadzanim regulacjom i wystąpiły z uchwalonym stanowiskiem do Rady Dzielnicy Śródmieście, skutkiem czego było podjęcie przez Radę Dzielnicy na nadzwyczajnym posiedzeniu w dniu 21 marca negatywnego stanowiska w sprawie przyjętych przez Radę Warszawy regulacji i opłat za gospodarowanie odpadami (Stanowisko nr 20/2013).

W wyniku spotkań przedstawicieli rady osiedla z przedstawicielem Forum Rozwoju Warszawy a także z burmistrzem dzielnicy, Forum Rozwoju Warszawy przy poparciu burmistrza wystąpiło do Prezydenta Warszawy z wnioskiem o opracowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla Muranowa, co zapobiegło by zabudowie osiedla budynkami psującymi oryginalną i unikalną koncepcję architektoniczną tego fragmentu Warszawy.

Poniżej przedstawiamy plan fragmentu Muranowa, dla którego został sporządzony wniosek o sporządzenie mpzp.

Kolejnym sukcesem rady i mieszkańców osiedla było podjęcie przez zarząd Śródmieścia decyzji o rewitalizacji placów zabaw dla dzieci na Muranowie przy ul. Dzielnej 5 i Dubois 4. Placyki te zostały uroczysto oddane do użytku 19 sierpnia 2013 r. Więcej na ten temat można przeczytać na stronie www.osiedle-muranow.waw.pl.

W najbliższym czasie rada planuje zorganizować spacer i przejazd po uliczkach naszego osiedla pod hasłem OSWAJANIE MURANOWA. Celem tej akcji będzie opis utrudnień dla osób niepełnosprawnych, matek z małymi dziećmi a także rowerzystów i rolkarzy, na które natykają się podczas poruszania się po osiedlu.

Mamy nadzieję, że wnioski z tej wycieczki będą podstawą do optymalizacji ciągów pieszych oraz ruchu kołowego na terenie Muranowa.

Rady Osiedli w Śródmieściu

21 października br. odbyły się wybory tych rad osiedli w Śródmieściu, które wcześniej nie powstały.

W wyniku wyborów powstały rady w osiedlach IV, VIII i IX. Ukonstytuowały się one jako Rada Osiedla Ratusz, Rada Osiedla Koszyki oraz Rada Osiedla Krucza.

Skład tych rad oraz dane kontaktowe można znaleźć na stronie internetowej Urzędu dzielnicy Śródmieście pod adresem :

www.srodmiescie.it.pl/cms/prt/view/rady-osiedli-2011.html

Plan Śródmieścia z podziałem na osiedla; na żółto oznaczone osiedla, w których w październiku 2012 r. wybrano rady osiedli

Nasz Muranów

informacje, ciekawostki i inne...

Skąd się wzięła nazwa MURANÓW?

Nazwa pochodzi od pałacu **Murano** wybudowanego w 1686 roku w okolicy ówczesnej jurydyki Parysowskiej (w pobliżu dzisiejszego pomnika Pomordowanych na Wschodzie). Było to dzieło i własność Józefa Szymona Belottiego, architekta królów Michała Korybuta Wiśniowieckiego i Jana III Sobieskiego. Pałac ten zawdzięcza swoją nazwę weneckiej wyspie **Murano**, z której Belotti pochodził. Architekt nadał budowli formy nawiązujące do tradycyjnego dworu polskiego. W 1761 roku pałac stał się własnością architekta Jakuba Fontany, a od lat osiemdziesiątych – metrykanta koronnego I.M. Słomińskiego. Od tego czasu zaczął popadać w ruinę. Z czasem na wprost pałacu wytyczono prostokątny plac Muranowski. Pałac został rozebrany na początku XX wieku, a na jego miejscu stanęły czynszówki. Plac Muranowski w XIX w. był jednym z centralnych (obok Placu Parysowskiego) miejsc ówczesnego Muranowa

Krótką historia Muranowa

Tereny dzielnicy generalnie ograniczają ulice Andersa, Okopowa i cmentarz na Powązkach, aleja Solidarności, a od północy - tory rosyjskiej kolei obwodowej z II połowy XIX wieku. Od ustanowienia stołeczności Warszawy, aż do roku 1770 kiedy wzniesiono Wały Lubomirskiego (z inicjatywy marszałka wielkiego koronnego Stanisława Lubomirskiego), tereny pozostawały poza granicami miasta. Nie oznacza to jednak, że były one nieużytkowane. Od 1559 na zachód od Starej i Nowej Warszawy zaczęły powstawać jurydyki - miasta prywatne, z własnym osadnictwem, administracją i prawami miejskimi. Terytorialnie rozciągały się zasadniczo na wąskich pasach ziemi, wzdłuż działek rolnych, wytyczonych prostopadle do Wisły. Te podziały zrodziły osnowę siatki ulic która w zarysie przetrwała do dnia dzisiejszego. Na obszarze będącym dzisiejszym Muranowem powstały następujące jurydyki: Wielądka, Parysowska, Świętojerska, Nowolipie oraz Leszno.

Jurydyka Wielądka powstała najpóźniej, bo w połowie XVIII wieku w pasie dzisiejszej ulicy Stawki - osiedla Stawki, szkoły poligraficznej i dawnej zajezdni autobusowej na Inflanckiej. Jurydyka Parysowska założona została przez starostę czerskiego Andrzeja Parysa i kanonika krakowskiego Adama Parysa w XVI wieku. Jurydyka obejmowała obszar pomiędzy ulicami Miłą a Muranowską, centralny jej punkt stanowił trójkątny plac, później nazwany placem Parysowskim na przedłużeniu ulicy Stawki. Do placu dochodziła później droga - przyszła ulica Parysowska.

Jurydyka Świętojerska powstała na ziemi rolniczej, tzw. włoce (w średniowieczu był to teren o powierzchni około 18 hektarów) należąca od XIV wieku do kanoników regularnych na Nowym Mieście. Droga narolna, prowadząca wzdłuż „działki” należącej do klasztoru w XVII i XVIII wieku nazywana była Świętojerska lub Św. Jerzego. Jurydyka znajdowała się w obrębie ulic Świętojerskiej, Franciszkańskiej, Koźlej i Wałowej. Pas terenu kończył się aż za ulicą Okopową i miał szerokość około 100 metrów.

Jurydyka Nowolipie została założona na początku XVII wieku i należała do Zakonu Sióstr Brygidek. Około 1622–1628 Siostry Brygidki przeniosły się na teren jurydyki z miejscowości Lipie koło Grójca, gdzie bezdzietni właściciele wsi sprowadzili zakony Karmelitów Trzewickich i Brygidek, zapisując im swoją ziemię. Na cześć poprzedniej siedziby jurydyka została nazwana Nowym Lipiem. Kościół i klasztor Brygidek znajdowały się na rogu obecnej ulicy Długiej i Nalewki do około 1817, gdy zabudowania odebrano zakonowi.

Jurydyka Leszno, została założona 8 stycznia 1648 roku przez podskarbiego wielkiego koronnego Bogusława Leszczyńskiego ze

swoim stryjem kanclerzem wielkim koronnym Janem Leszczyńskim. Grunty Leszna objęły m.in. zakupioną przez Bogusława włość roli miasta Stara Warszawa. Ratusz jurydyki znajdował się przy ul. Leszno 29. Główną ulicą jurydyki była ulica Leszno, a tereny jej ciągnęły się od obecnej ulicy Żelaznej do gen. Andersa i placu Bankowego.

Przez prawie 200 lat tereny te rozwijały w różnym tempie i stopniu równoległe do Miasta Stołecznego poza obrębem pierwszego pasma fortyfikacji ziemnych - wału Zygmuntońskiego, usypanego w latach 1621-23, otaczającego Stare i Nowe Miasto oraz Krakowskie Przedmieście - w promieniu 1050 metrów od bramy głównej Zamku Królewskiego. Wał ten został rozebrany po Potopie Szwedkim. Na Wielkim Planie Warszawy de Tirregaille'a z 1762 roku widać wytyczone ulice Leszno i Nowolipki.

Epidemia dżumy z 1770, która doszła do Warszawy, zmusiła magistrat, pod przewodnictwem Stanisława Lubomirskiego do wybudowania nowych wałów otaczających Warszawę i jurydyki, tereny Czerniakowa i dzisiejszego Śródmieścia Południowego .

Ograniczenie terenu miasta wałem spowodowało stopniowe procesy urbanizacyjne, dogęszczanie zabudowy, wytyczanie i częściowe brukowanie nowych ulic. Ta granica miasta nie uległa zmianie aż do kwietnia 1916 roku kiedy to poszerzono administracyjne granice Warszawy. Na planie z 1831 są już wytyczone przyszłe ulice: Żelazna, Smocza, Gęsia, Nowolipki, Nowolipie, Kacza, Wolność, Dzielna z częściowo istniejącą zabudową. Istnieje też wybudowany w 1784 budynek koszar autorstwa Stanisława Zawadzkiego na rogu Zamenhofa i Gęsiej, przemianowany w latach 60. XIX wieku na centralne więzienie wojskowe.

Drugim ważnym obiektem który niejako stanowił trzon rozwoju wschodniej, sąsiadującej z Nowym Miastem części Muranowa jest plac Muranowski i pałac Murano.

Pałac został rozebrany na początku XX wieku, a na jego miejscu stanęły kamienice czynszowe. W tych rejonach już w końcu XVII wieku, pod panowaniem króla Jana III Sobieskiego, powstawały pierwsze osiedla mieszkalne, w których w dużej mierze osiedlali się Żydzi, którym prawo lokalne uniemożliwiało mieszkanie w głównych miastach, a którzy dzięki temu samemu prawu mieli możliwość tworzenia własnych odrębnych jednostek samorządowych i dzielnic. Po przyłączeniu Mazowsza do Korony król Zygmunt Stary wydał w roku 1527 przywilej *De non tolerandis Judaeis*, zabraniając Żydom zarówno zamieszkiwać, jak i czasowo przebywać w Warszawie i na jej przedmieściach oraz posiadać tam domy. Właśnie to prawo spowodowało wielowiekowy proces osiedlania się Żydów na terenie dzisiejszego Muranowa. Ten proces toczył się aż do XX wieku przybierając na przełomie XIX i XX w. skalę masową po pogromach Żydów w Rosji. Przyczynił się też do powstania dzielnicy żydowskiej, której centrum z czasem stała się ulica Nalewki.

Cała dzielnica, u progu XX wieku była miastem w mieście, pełnym skrajnych kontrastów. Bardzo dobrze widać to na planach Warszawy Lindleya z przełomu wieków - na Muranowie maluteńkie działki z zabudową parterowych ruder sąsiadowały z 4 kondygnacyjnymi kamienicami bogatych żydowskich kupców. Handlowe ulice takie jak Nalewki czy Przejazd sąsiadowały z ulicami o złej sławie - Solną czy Miłą, które nie posiadały nawet kanalizacji ani brukowania i były domem dla żydowskiej biedoty.

Do 1916 roku dzielnica była już bardzo gęsto zabudowana, z obiektami przemysłowymi na przemian z zabudową mieszkaniową. Istniało kilka głównych obiektów pełniących inne funkcje jak np. Pałac Mostowskich -siedziba policji, więzienie na Pawiej i oddział kobiecy na Dzielnej, zajezdnia tramwajowa przy pl. Muranowskim, bocznice kolejowe wzdłuż ul. Dzikiej, kilka budynków szkół, szpital Św. Zofii przy końcu Żelaznej. Ludność Muranowa w tym czasie liczyła ok. 300 000 mieszkańców z czego 90 % stanowili Żydzi.

Okres wojny przyniósł tragedię zagłady dzielnicy żydowskiej zamienionej przez Niemców w otoczone murem getto, do którego

przesiedlano Żydów z terenów okupowanych. Po powstaniu w getcie kwietniu i maju 1943, Niemcy przez wiele miesięcy, aż do wybuchu powstania warszawskiego, w sierpniu 1944 r, systematycznie wyburzali i wypalali kolejne bloki zabudowy, pozyskując cegłę wywożąc na inne cele. Jedynymi obiektami które funkcjonowały w tym czasie na terenie Muranowa były: magazyn na Stawkach, przy Umschlagplatz, kościół św. Augustyna pełniący funkcję magazynu i więzienie Pawiak, między ulicami Pawią a Dzielną oraz niewielki obóz koncentracyjny na ul. Gęsiej, wyzwolony przez powstańców warszawskich 5 sierpnia 1944 roku.

Muranów widok 1945 r

Zajęcie Warszawy przez Wojsko Polskie w styczniu 1945 roku i utworzenie Biura Odbudowy Stolicy rozpoczęło proces odbudowy i generalnej przebudowy miasta, w tym Muranowa; obszar dzielnicy liczący około 2,5 km kwadratowych był pustynią gruzu cegieł. Jedynymi rozpoznawalnymi elementami struktury urbanistycznej przedwojennego Muranowa były zabudowania magazynów przy Stawkach, wypalone ściany wojskowego więzienia śledczego na rogu Zamenhofs i Gęsiej, oraz kościół pw. św. Augustyna na Nowolipkach. Na tym terenie zalegało ok. 4 milionów m³ gruzu a zwalowiska sięgały 6-7 metrów ponad poziom ulicy.

Pierwsze koncepcje budowy nowej dzielnicy przygotowywano już podczas okupacji, a w 1947 przybrały one bardziej konkretną formę w postaci projektu, szeroko omawianego w pierwszym numerze „Architektury” z 1947 roku. Autorami pierwszego projektu byli Wacław Kłyszewski, Jerzy Mokrzyński i Eugeniusz Wierzbicki. Nowa koncepcja funkcjonalnej śródmiejskiej dzielnicy mieszkaniowej, oparta była na przedwojennych modernistycznych wzorcach. Proponowano rozdział ciągów komunikacyjnych na ruch pieszy, kołowy i główne arterie komunikacyjne, co 300 – 400 metrów, częściowo oparte na przedwojennej siatce głównych ulic takich jak Nowolipie, Leszno czy Anielewiczka.

Główną trasą północ- południe miała być nowa aleja, będąca przedłużeniem alei Niepodległości i Topolowej (dzisiejsza ulica T. Chałubińskiego), planowana już w 1915 roku przez Tadeusza Tołwińskiego, jako połączenie z nową dzielnicą północną - Żoliborzem. Drugim połączeniem z północą miasta miała być nowa arteria przebita przez gruz i mapę miasta, z placu Bankowego do wiaduktu nad koleją obwodową i dalej istniejącą Mickiewicza na Żoliborz. Tam też miały być skupione najważniejsze obiekty kulturalne, usługowe i handlowe. Planowano zabudowę 4 i 11 piętrową z dużymi mieszkaniami, budynkami korytarzowymi, sytuowanymi luźno w zieleni, tworzące jednostki sąsiedzkie z

podstawowymi obiektami usługowymi. Co ciekawe, na funkcje centralnego ośrodka administracyjnego przewidziano gmach było wojskowego więzienia.

Koncepcja Muranowa z 1946 roku

Koncepcja ta nie doczekała się realizacji, poza przebicciem ulicy Andersa i systematycznym przebijaniem ulicy Marchlewskiego (aż do początku lat 60.).

Właściwą realizację nowego Muranowa opracował Bohdan Lachert z zespołem - jego koncepcja opierała się na zbudowaniu zespołów tarasowo sytuowanych budynków mieszkalnych, obudowanych pierzejowo na starej siatce ulic. Wnętrza bloków zabudowy napełniono zielenią, małymi blokami mieszkalnymi i obiektami usługowymi - przedszkolami, żłobkami, domami kultury.

Uzyskanie zabudowy tarasowej możliwe było dzięki wyrównaniu hałd gruzu, ze spadkami w stronę ulic, przy czym cała dzielnica miała zostać wybudowana na 2-3 metrowym wyniesieniu względem reszty miasta. Lachert planował funkcjonalne, modernistyczne osiedle, które miało być pomnikiem-symbolem zniszczonej i odrodzonej dzielnicy.

Referat Bieruta z czerwca 1949 roku, który zapoczątkował praktykę socrealizmu w sztuce i architekturze spowodował że podjęto decyzję aby Lachert przerobił projekt - budynki, które powstawały miały gzymsy, boniowanie, kolumnady, zdobione były detalami narodowymi w stylu, a socjalistycznymi w treści. Realizowano je w latach 1949-56 na obszarze od ul. Leszno do Dzielnej i od Andersa do ulicy Wolność. W latach 60. powstała druga część osiedla Muranów od Dzielnej do ul. Stawki, między Okopową a Zamenhofs i Lewartowskiego.

To osiedle wykonano już w technologiach wielkopłytowych, w czasach największych gomułkowskich normatywów mieszkaniowych przez co większość mieszkań - nawet 3 pokojowych ma bardzo mały metraż. Budynki powstałe mają 5 i 11 kondygnacji oraz układy klatkowe oraz korytarzowe (w punktowcach zorientowanych północ-południe). W 1965 r. rozebrano wypalone ściany więzienia wojskowego, a na jego miejscu stworzono duży skwer przed pomnikiem Getta Warszawskiego później nazwany Skwerem Willy Brandta.

Ostatnią inwestycją komunikacyjną na Muranowie było poszerzenie ul. Okopowej, budowa ul. Mariana Buczka, przecinającej tereny

kolejowe na północ od Stawek, biegnącej w stronę Mostu Gdańskiego i utworzenie ronda Babka.

Przemiany dokonujące się od 1989 roku - kapitalizm i wolny rynek uruchomiły proces inwestycji i stopniową zabudowę wielu wolnych bądź nieuporządkowanych przestrzeni na Muranowie. Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pozwolił na powstanie budynków zaburzających pierwotną koncepcję urbanistyczną zespołu Lacherta. Zabudowana została nowoczesnymi budynkami zachodnia pierzeja alei Jana Pawła II na odcinku Anielewicza-Miła. Na północ od ul. Stawki zaczęły powstawać nowoczesne osiedla apartamentowców. Wzdłuż ulicy Okopowej, na północ od Leszna powstało szereg nowych zespołów mieszkaniowych tworzących odcinek wschodniej pierzei.

Źródło: Historia Muranowa (wyd.internetowe)

Historia zaklęta w nazwach ulic

Naprawdę niewiele osób wie, że pod nazwami Nowolipie, Nowolipki, Nalewki, Stawki, Dzika i inne kryje się XVII i XVIII wieczna przeszłość tego fragmentu Warszawy, historia podwarszawskich jurydyk i stopniowej ekspansji miasta wraz z jego wczesną infrastrukturą.

Nazwy ulic kryją w sobie świadectwa o ich twórcach, fundatorach, ludziach z wizją rozwoju miasta.

I tak na przykład ulice Nowolipie i Nowolipki wzięły swoją nazwę od jurydyki (prywatnego miasta) Nowolipie należącej do Zakonu Sióstr Brygidek, które przenieśli się na teren dzisiejszych ulic Nowolipki i Nowolipie z miejscowości Lipie koło Grójca.

Ulice Muranowa: ulica Karmelicka

Ulica ta została wytyczona w XVII wieku, a dokładniej w 1682 i była drogą do kościoła Karmelitów Trzewickowych (dziś Kościół Narodzenia NMP przy al. Solidarności 80). Trakt ten łączył Leszno z Nowolipiem

Początkowo ulica Karmelicka dochodziła tylko do Nowolipia i zabudowana była luźnymi domami z ogrodami.

W tym też czasie (w 1736 r) przy zbiegu Karmelickiej i Mylnej powstał Szpital Ewangelicki. Początkowo mieścił się on w domu na terenie ówczesnego cmentarza gdzie jedną z izb przeznaczono na salę dla tych przyjezdnych do Warszawy, którzy zachorowali. Po likwidacji cmentarza nastąpił szybki rozwój szpitala, który przez blisko 120 lat był szpitalem ogólnym.

Budynek Szpitala Ewangelickiego z pocz. XX w

Na przełomie XIX i XX w. szpital uległ powiększeniu i powstały oddziały specjalistyczne.

Specjalistyczny gabinet lekarski w Szpitalu Ewangelickim

W latach 1818-28 ulicę zabudowano kamienicami a w 1865 r przedłużono ją do ulicy Dzielnej; nową część nazwano Nowokarmelicka. W 1908 poprowadzono tędy tory tramwajowe.

W tym też czasie na Karmelickiej i Nowokarmelickiej w pobudowanych kamienicach czynszowych zaczęli się osiedlać drobni kupcy żydowscy zajmujący się głównie handlem konfekcją.

W 1940 ulicę włączono do getta a ulicą dojeżdżano do szop (schopów), czyli fabryk zatrudniających ludność żydowską; Na Karmelicką przesiedlono ludność żydowską pracującą jako robotnicy w tych fabrykach. Mieszkańcy Karmelickiej wzięli udział w powstaniu w getcie, dlatego hitlerowcy zniszczyli doszczętnie zabudowę ulicy.

Po upadku powstania w getcie Szpital Ewangelicki zlikwidowano, a budynki szpitala wyburzono.

Po wojnie w południowej części ulicy rozpoczęła się zabudowa osiedlowa w ramach projektu Lecherta (z modyfikacjami) natomiast począwszy od lat 50 rozpoczęła się zabudowa w kierunku północnym blokami mieszkalnymi różnej wielkości. Realizacja zabudowy rejonu ul. Karmelickiej zachowała jednak pierwotną koncepcję arch. Lacherta opierającą się na licznych terenach zieleni usytuowanych między budynkami osiedla.

Ulica Karmelicka w 1954 r.

Odkrywamy Muranów nieznane i zapomniane miejsca

Zagadkowy budynek Stawki 1A...

Niemal naprzeciwko Szkoły Podstawowej Nr 32, za metalowym ogrodzeniem, znajduje się mały budynek, którego adres to ul. Stawki 1A

Wokół budynekczku pozostały rzeźby z fragmentami murku pokrytego mozaiką częściowo uszkodzone i zniszczone. Na jego maleńkim ganku stoi rzeźba mężczyzny z ...(?)

W poprzednim numerze Echa zwróciliśmy się z apelem do mieszkańców Muranowa z prośbą o informacje o historii budynku. Na apel odpowiedział Pan Ryszard Pawlak, były mieszkaniec Muranowa. A to krótka historia budynku nadesłana przez p. Pawlaka:

* budynek przedstawiony na zdjęciu został wybudowany w latach sześćdziesiątych XX wieku przez p. **Leona Machowskiego** ze środków własnych jako pracownia rzeźbiarska

* p. **Leon Machowski** mieszkał po sąsiedzku przy ul. Stawki 1 m. 79
 * p. **Leon Machowski** był społecznikiem, który zapraszał do pracowni uzdolnione artystycznie dzieci z okolicznych budynków
 * do śmierci rzeźbiarza budynek pełnił rolę pracowni rzeźbiarskiej, w której powstało wiele prac między innymi rzeźba przedstawiająca rybaków, ustawiona przez lata na środku stawu w Ogrodzie Krasieńskich
 * ze względu na usytuowanie pracowni przy szkole p. **Leon Machowski** na ganku pracowni umieścił rzeźbę przedstawiającą "matkę odprowadzającą dziecko do..". Niestety rzeźba nigdy nie została przez artystę dokończona i w takim stanie istnieje do chwili obecnej
 * do niedawna vis a vis wejścia głównego do Szkoły Podstawowej nr 32 - obecnie im. Małego Powstańca (d/ im. Ludwika Waryńskiego) stał niewielki pomnik "Janka Muzykanta". Obecnie pozostał tylko postument na którym stała rzeźba.
 Młodszym bratem p. **Leona Machowskiego** był znany aktor **Ignacy Machowski**, który m. in. wielokrotnie się wcielał w postać Lenina - będąc do niego naturalnie podobnym
 Budynek o adresie **Stawki 1A** stanowi 100-% własność m. st. Warszawy i jest aktualnie pustostanem.

Może warto aby władze dzielnicy ocaliły ten budynek oraz pozostałe rzeźby Pana Leona Machowskiego przed dewastacją i zapomnieniem. To też jest część historii i dorobku kulturalnego mieszkańców naszego osiedla.

Mały Powstańcic na muralu...

Na budynku Szkoły Podstawowej Nr 32 imienia **Małego Powstańca** przy ul. Lewartowskiego 2 powstał mural, który przedstawia małego chłopca, powstańca na tle ruin zburzonej Warszawy. Powstał on za zgodą dyrekcji szkoły i po akceptacji grupy radnych dzielnicy.

Graffiti to pomysł upamiętnienia młodych bohaterów miasta, którzy walczyli w powstaniu warszawskim między innymi na terenie Muranowa w ramach Zgrupowania Radosław.

Warto pamiętać, że po stłumieniu przez hitlerowców w 1943 r powstania w getcie, teren dawnego getta był miejscem walk w powstaniu warszawskim. To tutaj 5 sierpnia 1944 r **Harcerski Batalion Szturmowy „Zośka”** (harcerze z Szarych Szeregów) zdobył więzienie na Gęsiówce (w tym czasie **Konzentrationslager Warschau**) uwalniając 384 więźniów w tym też pozostałych przy życiu uczestników powstania w getcie. Część z nich jako zwarty oddział powstańcy wzięła udział w walkach na Muranowie i Śródmieściu.

Tablica upamiętniająca zdobycie więzienia na Gęsiówce w sierpniu 1944r

Mural upiększa nasze osiedle, nadaje mu koloru, przyciąga uwagę przechodniów i ma szansę stać się jedną z ciekawostek turystycznych Muranowa.

Zapomniany pomnik...

Pomnik żołnierza 1 Armii Wojska Polskiego

Przy ulicy Andersa, na przeciwko Ogrodu Krasińskich, na skwerze im. Więźniów Politycznych Stalinizmu, wstydliwie schowany za bujną roślinnością stoi pomnik nazywany kiedyś potocznie przez mieszkańców pomnikiem „Czerwonoarmiejca”.

Jest to ostatnie dzieło monumentalne powstałe według projektu z najwybitniejszych rzeźbiarzy polskich XX wieku Xawerego Dunikowskiego.

Nazywany jest on także także **Pomnikiem Żołnierza 1 Armii WP** lub **Pomnikiem Żołnierza**

Konkurs na projekt pomnika rozpisano w 1959 roku, lecz nie wyłoniono zwycięzcy i nie przyznano pierwszej nagrody. Marszałek Marian Spychalski ówczesny min. Obrony Narodowej zlecił wykonanie pomnika Xaweremu Dunikowskiemu. W latach 1962-1963 Dunikowski opracował projekt pomnika, który został zrealizowany przy współpracy wybitnych rzeźbiarzy, uczniów Dunikowskiego - **Józefa Galicy**, **Józefa Potępy**, **Jerzego Beresia** oraz, odpowiedzialnego za cokół i otoczenie pomnika, **Leona Marka Suzina**. Dzieło Dunikowskiego pozostało niedopracowane z powodu postępującej choroby artysty. Było to jego ostatnie dzieło przed śmiercią w 1964 roku.

Odsłonięcie pomnika miało miejsce 12 października 1963 roku w 20 rocznicę bitwy pod Lenino. Rzeźba o wysokości 8 metrów wykonana w granicie przedstawia żołnierza LWP w mundurze i

hełmie na głowie, z pistoletem maszynowym na piersi. Na cokole pomnika znalazł się napis: 1943 – Lenino, Warszawa, Kołobrzeg, Berlin – 1945 opisujący szlak bojowy żołnierzy 1 Armii Wojska Polskiego.

Redakcja biuletynu R.Krzysztofowicza
Wykorzystano zdjęcia S.Rzysko, R.Krzysztofowicza
oraz ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

Rada Osiedla Muranów

Przewodnicząca Rady Osiedla - Blanka Brzozowska
Wiceprzewodniczący Rady Osiedla - Tomasz Wolniarski
Zarząd Osiedla:
Przewodniczący Zarządu Osiedla - Sławomir Rzysko
Wiceprzewodniczący Zarządu Osiedla - Anna Kabir
Członkowie Zarządu Osiedla:

- Iwona Czarnecka
- Ryszard Krzysztofowicz
- Marek Kupidurski
- Edyta Ołędzka
- Urszula Pierścieniak

Członkowie Rady Osiedla:

- Wiesław Aleksandrowicz
- Barbara Hankus
- Marcin Jedliński
- Krystyna Maciaszek
- Jerzy Malicki
- Bożena Walkowiak

Siedziba Rady Osiedla MURANÓW :
Warszawa, ul Nowolipie 9/11

Telefon kontaktowy:

Adres mailowy:

biuro@osiedle-muranow.waw.pl

Strona internetowa Rady:

www.osiedle-muranow.waw.pl

Dyżury Rady Osiedla:

w każdą drugą i ostatnią środę miesiąca
od 17.30 do 19.00 w siedzibie Rady ul. Nowolipie 9/11

oraz w każdy ostatni wtorek miesiąca (po
wcześniejszym uzgodnieniu)

od 18.00 do 19.00 w Szkole Podstawowej Nr 32 ul. Lewartowskiego 2

